

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Future Research) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม วิธีการวิจัย ได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการพัฒนาและการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ในภาพรวมและพันธกิจหลัก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 12 คน ขั้นตอนที่สอง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความหลากหลายและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการศึกษา การจัดการและการบริหารองค์การ จำนวน 23 คน ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า มาดำเนินการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 20 คน

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาและการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในภาพรวมและพันธกิจหลัก

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาและการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในภาพรวม ด้านการบริหารงานทั่วไป

1.1.1 ด้านนโยบายและแผน

1.1.1.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกไม่มีความชัดเจนในเรื่องวิสัยทัศน์ของตนเอง การขาดทิศทางที่ชัดเจนมีผลต่อภาพรวม ควรมีจุดยืนที่ชัดเจน ต้องเขียนทิศทางหรือนโยบายของมหาวิทยาลัยให้ตรง และจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยในระยะยาว

1.1.1.2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกควรผลิตวิชาชีพเฉพาะทางในด้านที่ตัวเองถนัด ไม่ควรที่จะมีการขยายสาขาให้เป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์เหมือน

มหาวิทยาลัยอื่น ต้องทบทวนความถนัดของแต่ละวิทยาเขต ต้องสิ่งที่เป็นจุดเด่นออกมา ไม่ควรผลิตบัณฑิตหลายสาขา หรือสาขาที่มหาวิทยาลัยอื่นผลิตอยู่แล้ว ต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่าจะผลิตบัณฑิตทางด้านไหน

1.1.2 ด้านการบริหารและการจัดการ

1.1.2.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นใหม่ โครงสร้างยังไม่ชัดเจน มีหลายหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนกันทำให้ไม่มีความชัดเจน มหาวิทยาลัยต้องมีองค์กรที่กระชับรัด ปัจจุบันนี้กำลังแก้ไขส่วนของโครงสร้างอยู่

1.1.2.2 ผู้บริหารยังไม่ลงตัว ทำให้การขับเคลื่อนให้ก้าวหน้าหรือการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามที่ต้องการในส่วนของการกิจที่ได้มอบหมาย ที่เป็นนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.1.2.3 วิทยาเขตแต่ละแห่งมีความห่างไกลกันด้วยเขตทางภูมิศาสตร์ การประสานงาน หรือการติดต่อสื่อสารกันมีปัญหา

1.1.2.4 วิทยาเขตหลักและวิทยาเขตต่าง ๆ ตามภูมิภาค มีวัฒนธรรมขององค์กรที่แตกต่างกัน แต่ละวิทยาเขตมีอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากพื้นฐานมีความแตกต่างกัน การที่จะหลอมรวมวัฒนธรรมองค์กรเป็นเรื่องยาก แต่ละวิทยาเขตมีปัญหาไม่เหมือนกัน ทำให้ต้องมีวิธีการแก้ไขที่ต่างกัน

1.1.2.5 วิทยาเขตต่าง ๆ มีปัญหาในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพราะอยู่ในพื้นที่ต่างกัน วิทยาเขตที่มีการจัดการเรียนการสอนในสายเดียวกันต้องแบ่งทรัพยากรทั้งด้านทรัพยากรบุคคล ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ ทำให้เกิดความไม่สามัคคี เกิดความรู้สึที่ไม่เท่าเทียม

1.1.2.6 มหาวิทยาลัยต้องมีการกระจายอำนาจให้ชัดเจน ให้ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และมีอำนาจในการตัดสินใจในระดับวิทยาเขต

1.1.2.7 มหาวิทยาลัยมีปัญหาที่ผู้บริหารระดับสูงมีความไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากมีการเปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ผู้บริหารมีนโยบายในการบริหารมหาวิทยาลัยที่ไม่ชัดเจน ทำให้นโยบายขาดความต่อเนื่องและขาดความชัดเจน บางอย่างก็ไม่สามารถทำได้

1.1.2.8 บุคลากรขาดความศรัทธา ความเชื่อมั่นกับผู้บริหาร ก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมในองค์กร ขาดความสามัคคี ทำให้องค์กรไม่สามารถพัฒนาได้

1.1.2.9 ผู้บริหารต้องเป็นคนดี มีภาวะผู้นำดี และมีการบริหารองค์กรโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

1.1.2.10 กระบวนการสรรหาผู้บริหารนั้น มีเกณฑ์และระเบียบการคัดเลือกผู้บริหารหน่วยงานเป็นระบบที่ชัดเจน แต่ผู้ได้บังคับบัญชายังไม่มีมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นหรือยังไม่มีส่วนร่วม

1.1.2.11 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยค่อนข้างน้อย

1.1.2.12 มหาวิทยาลัยมีปัญหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนามหาวิทยาลัยที่ผู้บริหารต้องใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2.13 มหาวิทยาลัยมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานค่อนข้างจะน้อย ต้องปรับปรุงในด้านนี้อีกมาก

1.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

1.1.3.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีปัญหาของอัตราค่าจ้างที่ไม่พอตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย กรอบอัตราค่าจ้างที่ได้ไม่เป็นไปตามแผน ภายใต้พระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย ภายใน 5 ปี จะต้องไม่มีการขยายอัตราค่าจ้าง การขยายงานตามสาขาต่าง ๆ เองก็มีปัญหาในเรื่องของบุคลากร ปัจจุบันจะเป็นอัตราจ้างมากกว่าพนักงานราชการ มีจำนวนไม่พอเพียง อัตราบรรจุก็มีน้อยมีผลต่อขวัญกำลังใจคนทำงาน

1.1.3.2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีปัญหาของอัตราค่าจ้างที่ไม่พอตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย การขยายงานตามสาขาต่าง ๆ เองก็มีปัญหาในเรื่องของบุคลากร ปัจจุบันจะเป็นอัตราจ้างมากกว่าพนักงานราชการ มีจำนวนไม่พอเพียง อัตราบรรจุก็มีน้อยมีผลต่อขวัญกำลังใจคนทำงาน

1.1.3.3 บุคลากรมหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนงานมากเพราะความไม่มั่นคงเป็นแค่อัตราจ้าง ความก้าวหน้าก็ไม่มี

1.1.3.4 การบริหารงานบุคคลในปัจจุบัน ขาดผู้เชี่ยวชาญสายสนับสนุน มักจะเอาอาจารย์ไปทำหน้าที่แทน ซึ่งอาจารย์ไม่เชี่ยวชาญในด้านนั้น

1.1.3.5 การกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ของบุคลากร ลูกจ้างทั่วไปยังไม่ชัดเจน

1.1.3.6 การเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคคลนั้น ทางมหาวิทยาลัยมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานค่อนข้างจะน้อย ต้องปรับปรุงในด้านนี้อีกมาก

1.1.3.7 มหาวิทยาลัยมีงบในการศึกษาต่อ การไปดูงานน้อยมาก

1.1.4 ด้านการบริหารการเงินและทรัพย์สิน

1.1.4.1 มหาวิทยาลัยมีปัญหางบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลส่วนใหญ่เป็นงบของบุคลากรเป็นหลัก ส่วนเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยมีน้อย

1.1.4.2 การบริหารงานด้านการเงินและทรัพย์สิน แผนการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน มีหน่วยตรวจสอบภายใน แต่การดำเนินการยังไม่เต็มร้อย บางหน่วยงานยังไม่ได้เข้าไปตรวจสอบละเอียดทุกหน่วยงาน

1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาและการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกใน ด้านพันธกิจหลัก

1.2.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

1.2.1.1 มหาวิทยาลัยมีปัญหาด้านสัดส่วนของวุฒิปริญญาเอกของอาจารย์ ตำแหน่งทางวิชาการ และงานวิจัยยังไม่ได้ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.2.1.2 การประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยมีปัญหา

1.2.1.3 การผลิตบัณฑิตยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการกับ มหาวิทยาลัย ขาดการสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งในเรื่องการพัฒนาศึกษา รวมทั้งการสร้าง การศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมและ ภาควิชาการศึกษา

1.2.1.4 มหาวิทยาลัยจะต้องมีสหกิจศึกษาทุกหลักสูตร เพราะวามมหาวิทยาลัย ราชวมงคล ผลิตบัณฑิตที่เน้นความเป็นนักปฏิบัติ มีความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ

1.2.1.5 มหาวิทยาลัยมีปัญหาความซ้ำซ้อนกันของหลักสูตรที่เปิดสอนในแต่ละ วิทยาเขต อาจทำให้มีความแตกต่างกันในด้านมาตรฐานการเรียนการสอน บางสาขาเปิดแล้ว แต่อาจารย์ประจำสาขายังไม่ครบตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.2.1.6 คุรุภัณฑ์สนับสนุนหลักสูตรที่สอนมักไม่เป็นไปตามแผนคุรุภัณฑ์ ประจำห้องปฏิบัติการมีน้อย

1.2.2 ด้านการบริหารงานวิจัย

1.2.2.1 มหาวิทยาลัยขาดการจัดทำแผนบริหารจัดการ งบประมาณไม่เพียงพอ

1.2.2.2 การทำวิจัยที่ทำในเชิงที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อยอดในเรื่องของการสร้าง ผลผลิตแต่ละส่วนยังไม่ตอบสนองต่อการวิจัยของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง

1.2.2.3 ผู้ทำการวิจัยค่อนข้างน้อย และไม่เห็นความสำคัญ อาจารย์แต่ละคนมี ภาระการสอนค่อนข้างมาก การสอนจึงเป็นหน้าที่หลักมากกว่า ทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาที่จะมาทำวิจัย

1.2.3 ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

1.2.3.1 มหาวิทยาลัยควรมีแผนในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย กับชุมชนในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ

1.2.3.2 บางคณะมีการบริการวิชาการแก่สังคมน้อย

1.2.4 ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม

1.2.4.1 มหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการค่อนข้างดี แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับชุมชน

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า

2.1 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้าในภาพรวม ด้านการบริหารงานทั่วไป

2.1.1 ด้านนโยบายและแผน

2.1.1.1 มหาวิทยาลัยมีการทบทวนปรัชญาหรือปณิธานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัย และมีการปรับแก้ปรัชญาหรือปณิธานตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยมีการกำหนดร่วมกันทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามปรัชญาหรือปณิธานที่ได้ร่วมกันกำหนด รักษาเอกลักษณ์เดิมไว้ให้ได้มากที่สุดและรักษาความเป็นเฉพาะทางของแต่ละวิทยาเขตให้เป็นเลิศในสาขาตัวเอง

2.1.1.2 มหาวิทยาลัยมีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยและแนวนโยบายการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ รวมทั้งพัฒนานุเคราะห์ให้มีความรู้และเข้าใจยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย

2.1.1.3 มหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำกลยุทธ์เพื่อนำมหาวิทยาลัยไปสู่ความสำเร็จที่พึงประสงค์ ครอบคลุมทุกภารกิจของมหาวิทยาลัย อันได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.1.1.4 มหาวิทยาลัยมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการปรับเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

2.1.1.5 มหาวิทยาลัยมีการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.1.2 ด้านการบริหารและการจัดการ

2.1.2.1 สภามหาวิทยาลัยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการในการกำหนดให้ความเห็นชอบทิศทาง ยุทธศาสตร์ และนโยบายของมหาวิทยาลัย มีการติดตามผล การนำยุทธศาสตร์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

2.1.2.2 สภามหาวิทยาลัยมีระบบตรวจสอบและการประเมินคุณภาพขององค์กรและผู้บริหารมหาวิทยาลัย

2.1.2.3 การบริหารงานของวิทยาเขตในทศวรรษหน้า ควรจะให้วิทยาเขตแต่ละแห่งมีอิสระเสรีมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เหมือนเป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งในนั้น กระจายอำนาจให้วิทยาเขตมีความชัดเจนในอำนาจหน้าที่

2.1.2.4 มหาวิทยาลัยมีการวางแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ

2.1.2.5 มหาวิทยาลัยมีการแสวงหาความร่วมมือและระดมทรัพยากรทาง การบริหารจากองค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ในการพัฒนากิจการด้าน การบริหารของมหาวิทยาลัย

2.1.2.6 มหาวิทยาลัยมีการประเมินองค์กรภายในมหาวิทยาลัยในเชิงพันธกิจ และการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทางพันธกิจเพื่อนำไปสู่การจัดโครงสร้างองค์กรที่สอดคล้อง กับพันธกิจของมหาวิทยาลัย

2.1.2.7 มหาวิทยาลัยมีการปรับโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยให้ทัน การเปลี่ยนแปลง มีความคล่องตัว มีความกะทัดรัด จัดให้มีความยืดหยุ่น มีโครงสร้างที่ชัดเจน ไม่มีหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน

2.1.2.8 อธิการบดีต้องมีภาวะผู้นำ ได้รับการยอมรับทั้งคนภายในและภายนอก มีประสบการณ์ในทางการบริหารมหาวิทยาลัย มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับ มีคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.1.2.9 กระบวนการสรรหาผู้บริหารมีเกณฑ์และระเบียบการคัดเลือกผู้บริหาร หน่วยงานเป็นระบบชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วม

2.1.2.10 กระบวนการประเมินศักยภาพและผลปฏิบัติงานของผู้บริหาร มีการกำกับ ติดตาม และประเมินการทำงานของผู้บริหารอย่างเป็นระบบ โดยคณะกรรมการอิสระ

2.1.2.11 ผู้บริหารจะต้องมีความโปร่งใสในการบริหารงานและมุ่งประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลักในการตัดสินใจ

2.1.2.12 ผู้บริหารได้ดำเนินการบริหารโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายที่สำคัญ ๆ

2.1.2.13 มหาวิทยาลัยมีระบบบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมี ส่วนร่วมในการใช้ความรู้ความสามารถเต็มศักยภาพเพื่อร่วมกันพัฒนามหาวิทยาลัย

2.1.2.14 สถานการณ์อาจารย์ทำหน้าที่ประสานงานกับคณาจารย์ สร้างความเข้าใจ ในเรื่องแผนนโยบาย เสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ พักภัยผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย

2.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

2.1.3.1 มหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกในการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคง

2.1.3.2 มหาวิทยาลัยมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคคล การใช้ทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานและระบบการสื่อสารในการปฏิบัติงาน โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คล่องตัว บนฐานข้อมูลที่เข้มแข็ง

2.1.3.3 มหาวิทยาลัยมีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ

2.1.3.4 มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้มีการพัฒนาทั้งตำแหน่งวิชาการและคุณวุฒิให้สูงขึ้น

1.2.4 ด้านการบริหารการเงินและทรัพย์สิน

1.2.4.1 ผู้บริหารได้ดำเนินการบริหาร โดยมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยให้เป็นระบบฐานข้อมูลที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจได้

1.2.4.2 มหาวิทยาลัยมีหน่วยตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ตรวจสอบ ติดตาม การใช้เงินของหน่วยงานในมหาวิทยาลัยให้ถูกต้อง เป็นระบบและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับหน่วยปฏิบัติและงบประมาณ

1.2.4.3 มหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกในการจัดสรร การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำระบบทางการเงิน โดยเริ่มจากการจัดทำแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยเพื่อต้องการทราบว่ามหาวิทยาลัยมีทิศทางการพัฒนาไปในทิศทางใด มีการจัดทำแผนงบประมาณ แผนการจัดหาเงินจากแหล่งเงินต่าง ๆ และแผนการใช้เงินให้สอดคล้องกันมีความโปร่งใสในการบริหารทรัพย์สิน

1.2.4.4 มหาวิทยาลัยมีการกำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการใช้ทรัพยากรภายในและภายนอกร่วมกัน จัดให้มีระบบฐานข้อมูลทรัพยากรกลางที่สามารถใช้ร่วมกันได้ รวมทั้งฐานข้อมูลทรัพยากรภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีความเกี่ยวข้องและสามารถมีส่วนร่วมได้กับพันธกิจของมหาวิทยาลัย

2.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ในทศวรรษหน้า ด้านพันธกิจหลัก

2.2.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

2.2.1.1 ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ เน้นทักษะ มีความรู้ดี เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.2.1.2 มหาวิทยาลัยมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรม ทั้งโดยมหาวิทยาลัยและโดยองค์การนักศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในแต่ละระดับการศึกษา

2.2.1.3 มหาวิทยาลัยมีการกระตุ้นและส่งเสริมให้นิสิตจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับหมู่คณะ ชุมชน และสังคมภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.1.4 การเรียนการสอนจะต้องสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารให้มากขึ้น

2.2.1.5 มหาวิทยาลัยมีการประชุมสัมมนาในระดับมหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา เพื่อระดมความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนจุดแข็งของหลักสูตรต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปสู่การร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ การแก้ปัญหา และปรับทิศทางการจัด

2.2.1.6 การเรียนการสอนต้องเรียนประยุกต์ ต้องปรับหลักสูตรของสาขาต่าง ๆ มีการรวมกลุ่มสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกัน

2.2.1.7 มหาวิทยาลัยมีการจัดการศึกษาในรูปสหกิจศึกษากับแหล่งงานของรัฐ และเอกชน เพื่อให้บัณฑิตได้มีความรู้และประสบการณ์จริงในแหล่งงานต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย

2.2.1.8 มหาวิทยาลัยมีการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการใช้บัณฑิตในหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ และวิเคราะห์ความพร้อมในการเปิดหลักสูตรของมหาวิทยาลัยก่อนนำไปกำหนดเป็นเป้าหมายในแผนการผลิตบัณฑิต

2.2.1.9 มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีมาตรฐานทางวิชาการสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2.1.10 มหาวิทยาลัยมีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2.2.1.11 มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดระบบการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย

2.2.1.12 มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม

2.2.2 ด้านการบริหารงานวิจัย

2.2.2.1 มหาวิทยาลัยมีการกำหนดนโยบายในการวิจัยของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนว่าจะสร้างหรือผลิตระบบความรู้ในประเด็นใดบ้าง โดยประเด็นการวิจัยจะต้องเชื่อมโยงกับ

คำถามที่สังคมคาดหวังให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้ชี้ทิศทาง และมหาวิทยาลัยมีศักยภาพที่จะผลักดันให้เกิดโครงการวิจัยในประเด็นเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถระดมทรัพยากรจากแหล่งทุนต่าง ๆ มาใช้เพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2.2 มหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกสนับสนุนให้อาจารย์ประจำทำภารกิจเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2.2.2.3 มหาวิทยาลัยมีการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย โดยส่งเสริมและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมด้านการวิจัย และสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย

2.2.2.4 มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และแสวงหาทุนวิจัยจากภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชนมาสนับสนุนการทำวิจัย

2.2.3 ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

2.2.3.1 มหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกในการบริการทางวิชาการแก่สังคมตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย และมีความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับอุตสาหกรรมในท้องถิ่น

2.2.4 ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.2.4.1 มหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกในการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีแผนงานรองรับนโยบายที่มีเป้าหมายชัดเจน มีแผน/ขั้นตอนการดำเนินงาน มีความสอดคล้องกับนโยบายที่ปฏิบัติได้

2.2.4.2 มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระหว่างมหาวิทยาลัย องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรของรัฐและเอกชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับวัฒนธรรมและผลงานสร้างสรรค์ของท้องถิ่นต่าง ๆ

ภาพอนาคตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2563)

ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า มาฉายภาพอนาคตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกใน 10 ปีข้างหน้า ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นมหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ มุ่งเน้นบทบาทในการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทการวิจัย เพื่อพัฒนาสังคม

4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการมุ่งสู่ คุณภาพ

อภิปรายผล

จากการวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยได้นำภาพอนาคตมาอภิปรายดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นมหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ มุ่งเน้นบทบาทในการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวโน้มอนาคตสภาพการแข่งขันด้านการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษา มีทรัพยากรที่จำกัด อีกทั้งผู้เรียนมีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน และผู้เรียนมีโอกาเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษา ต้องพยายามพัฒนาตนเองให้แข่งขันได้ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ตนทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การวิจัย การพัฒนาบุคลากรที่เป็นจุดเด่นนั้น ได้อย่างมีคุณภาพ และแตกต่างจากสถาบัน อุดมศึกษาอื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 ก, หน้า 74-79) สอดคล้องกับความเห็น ผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกควรจะรักษาเอกลักษณ์เดิมไว้ ให้ได้มากที่สุด รักษาความเป็นเฉพาะทางของแต่ละวิทยาเขตให้เป็นเลิศในสาขาตัวเอง สอดคล้องกับ กฎณพงค์ กිරิตกร (2552, หน้า 36) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลควรจะเป็นมหาวิทยาลัย ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ ไม่ควรจะเป็นมหาวิทยาลัยเชิงวิชาการ มหาวิทยาลัยที่ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ ต้องให้คุณค่าแก่การเรียนรู้จากการทำงานจริงและการปฏิบัติจริงนอกเหนือจากการเรียนจากหนังสือ ในห้องเรียน

จากการวิเคราะห์สถานภาพของมหาวิทยาลัย ในอุตสาหกรรมการศึกษาไทย พบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีความเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น หลายประการ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2553, หน้า 46) ได้แก่ 1) การจัดการเรียน การสอนที่เน้นสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ลงมือทำ ควบคู่กับทฤษฎี และเน้นการวิจัยที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์และแก้ไขปัญหาให้กับภาคการผลิตและ อุตสาหกรรม 3) จัดการเรียนการสอนที่รองรับนักศึกษาอาชีวศึกษาและนักศึกษาสายอาชีพที่ต้องการ ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งความแตกต่างและมีเอกลักษณ์เฉพาะทำให้มหาวิทยาลัยสามารถ

รองรับผู้ต้องการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องการนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพและทำงานได้จริงในตลาดแรงงาน ผู้ที่มีรายได้ไม่มากนัก และรองรับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษา และต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

มาตรฐานการอุดมศึกษา กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติการกิจด้านวิชาการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสถาบันอุดมศึกษาและแผนการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของประเทศและผู้ใช้บัณฑิตโดยรวม มีหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการบริการการศึกษาที่ดี สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ สถาบันต้องมีการบริหารวิชาการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพประสิทธิผล ทั้งในด้านการวางแผนรับนักศึกษาและการผลิตบัณฑิต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนรู้ การประกันคุณภาพการเรียนการสอน และการพัฒนาปรับปรุงการบริหารวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) นอกจากนั้นมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาด้านการผลิตบัณฑิตได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการรับนักศึกษาเข้าเรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายการผลิตบัณฑิตอย่างมีคุณภาพ สถาบันผลิตบัณฑิตได้ตามคุณลักษณะ จุดเน้นของสถาบันตรงตามเป้าหมายที่กำหนด และจัดให้มีข้อเสนอแนะที่ชัดเจน เผยแพร่ต่อสาธารณะในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรม การพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตร และตอบสนองความต้องการของนักศึกษารอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2565) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550, หน้า 41-46)

แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการใช้บัณฑิตในหลักสูตรสาขาวิชา

มหาวิทยาลัยต้องมีการวิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลความต้องการกำลังคนในสาขาวิชาต่าง ๆ ตลาดแรงงาน กำหนดทิศทางการผลิตบัณฑิต แผนการขยายหรือแผนลดการผลิตที่ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับการผลิตกำลังคนในสาขาที่สนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยต้องมีการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการใช้บัณฑิตในหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ และวิเคราะห์ความพร้อมในการเปิดหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ก่อนนำไปกำหนดเป็นเป้าหมายในแผนการผลิตบัณฑิต คณะกรรมการรับผิดชอบหลักสูตรต้องสำรวจหรือวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก 5 ปี เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรหรือจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่สนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตให้มากที่สุด โดยนำข้อมูลจากการสำรวจมาบูรณาการร่วมกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมีการทบทวน ปรับปรุงคุณลักษณะของบัณฑิตที่จำเป็นและเหมาะสมกับสาขาวิชา ระดับการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

โดยคำนึงถึงความทันสมัยของหลักสูตรที่ต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติด้วย มีการกำหนดเป็นเป้าหมายการผลิตบัณฑิตระหว่างผู้สอนร่วมกัน และเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิตทุกคนรับรู้และร่วมกันพัฒนานักศึกษา และมีการนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ข, หน้า 111) สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า การวางแผนที่จะสร้างความเป็นเลิศก็คือ การวิเคราะห์ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ ในแง่ของหลักสูตรสะท้อนภาพว่าคนอยากจะทำอะไรหรือไม่ ความต้องการของลูกค้านั้นเป็นหลัก หลักสูตรต้องพัฒนา คุณค่า แล้วก็คู่แข่งว่าเขาเปิดอะไร แล้วมองให้ไกล มองให้กว้าง ไกลคืออนาคต กว้างคือรอบทิศ คู่แข่งนั้นมันคืออะไร สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มหาวิทยาลัยมีหลักสูตรที่พัฒนาตรงกับความต้องการของภาคเอกชนและชุมชน โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิต และผลิตกำลังคนระดับสูงให้ไปสู่มาตรฐานสากลเพื่อตอบสนองต่อเศรษฐกิจฝั่งตะวันออก มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ และด้านบริหารจัดการ ตอนเริ่มสร้างแผนวิชาการนั้นได้ใช้ระบบออกแบบสอบถามสำรวจความต้องการของสถานประกอบการต่าง ๆ ว่าต้องการหลักสูตรประเภทใด ได้ข้อสรุปว่าสิ่งที่ชุมชนทางภาคตะวันออกต้องการ มี 3 สาย คือ สายบริหารจัดการ ด้านธุรกิจการโรงแรม สายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และสายทางด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรม คือ ด้านวิศวกรรมต่าง ๆ (อิสราภรณ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 122-123)

2. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลาย

การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นให้มีการปฏิบัติจริงให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา กำหนดให้คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/ สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสาขาวิชาที่เน้นทักษะทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย เพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ ทั้งในระดับชาติและระดับสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 17) หลักสูตรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

ควรมีการออกแบบให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากบุคคล หน่วยงาน หรือชุมชนภายนอกในด้านวิชาการหรือวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงการนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ในทางปฏิบัติและมีความรู้ทางวิชาการที่ทันสมัย การดำเนินการนี้อาจทำโดยเชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นอาจารย์พิเศษ สอนทั้งรายวิชาหรือบรรยายในบางคาบเวลา หรือนักศึกษาฟังการบรรยายและเยี่ยมชมหน่วยงานหรือสถานที่ภายนอกสถาบัน หรือนักศึกษาฝึกงานหรือปฏิบัติงานในวิชาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ข, หน้า 109) มหาวิทยาลัยต้องพิจารณาถึงอนาคตข้างหน้าในอาชีพใหม่ ๆ ที่จะต้องเกิดขึ้น หลักสูตรที่เปิดสอนจะต้องเป็นสาขาที่ผู้เรียนสนใจที่จะเข้าศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หลักสูตรควรมีความหลากหลาย ทั้งสาระวิชาการและวิชาชีพ (อิสราภรณ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 468) นอกจากนั้นแนวคิดของ กฤษณพงศ์ กีรติกร (2552, หน้า 11-13) กล่าวว่า ในอนาคตของประเทศไทย จะเกี่ยวข้องกับ 4 กลิ่นพร้อมกัน คือ เกษตรอุตสาหกรรม ไอที และวิทยาศาสตร์ใหม่บนฐานชีวภาพ ขณะนี้เป็นยุคสมัยที่หลายศาสตร์หลายสาขาวิชาบรรจบและหลอมรวม เป็นแนวโน้มใหม่ของโลกที่เป็นกระบวนใหม่ที่สร้างความรู้ใหม่และเกิดความรู้ใหม่ ภาคเกษตรเกิดเป็นเกษตรฐานเทคโนโลยีซึ่งจะเป็นฐานการผลิตทั้งหมดของอนาคต ภาคการเกษตรใหม่จึงเป็นฐานความมั่นคงทางสังคมและฐานการผลิตของเศรษฐกิจที่สำคัญได้ มหาวิทยาลัยต้องสร้างภาคเกษตรที่ได้รับการปรับพื้นฐานความรู้ไว้ให้ได้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกต้องทบทวนหลักสูตรและวิธีการพัฒนาหลักสูตร ปรับโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรใหม่ โดยยึดความพร้อมและศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่สนองตอบแนวโน้มที่เน้นสหวิทยาการ มีความเป็นสากล และสอดคล้องกับสาขาวิชาที่กองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคตกำหนด และตามความต้องการของท้องถิ่นด้วยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยและให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและปรับปรุงระบบ กลไกการตรวจสอบการเสนอหลักสูตรใหม่ให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร โดยความร่วมมือของสมาคมวิชาชีพ/ วิชาการ และหน่วยงานมาตรฐานกลางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ โดยมีการรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย

3. การพัฒนาระบบเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนให้สมบูรณ์และทันสมัย การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและทรัพยากรการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาด้านนี้ถือเป็นงานสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยโดยรวม เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับงาน

ทุกส่วนของมหาวิทยาลัย ทั้งในด้านการจัดการศึกษา การบริหารจัดการ การให้บริการ การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ให้กับมหาวิทยาลัย และประเทศ นโยบายหลักในด้านนี้ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการจัดการ รวมทั้งเพื่อการตัดสินใจ พัฒนาระบบเครือข่ายให้สื่อสารได้ทั่วถึง รวดเร็ว พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นทางเลือกของการเรียนการสอน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านระบบเครือข่าย จัดทำเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ พัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและทันสมัย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2553, หน้า 28)

4. ส่งเสริมให้มีหลักสูตรสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาในสถานประกอบการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่ง ได้กำหนดระบบและกลไกในการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่ง ให้มีคุณสมบัติตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ในการเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ สามารถพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการปฏิบัติให้นักศึกษามีประสบการณ์ สามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่เป็นผู้สอนให้มีศักยภาพ สามารถให้ความรู้ด้านทักษะวิชาชีพแก่นักศึกษาได้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2553, หน้า 2-4) การจัดการศึกษาในรูปสหกิจศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาจากระบบการศึกษาแบบบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษากับการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ/ องค์กรผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และปรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการให้ความสำคัญกับความต้องการ และความพึงพอใจขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต ส่งผลให้เกิดภาคีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจเอกชน และตลาดการจ้างงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552, หน้า 94) สอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2565) เสนอแนวทางพัฒนาเยาวชน นักศึกษา และบัณฑิตในอนาคดการเรียนรู้บนฐานการทำงานในภาคการผลิตและภาคสังคม เช่น สหกิจศึกษา ทักษะวิศวกรรม เป็นแนวทางการจัดอุดมศึกษาที่ควรมีการขยาย โดยอาจารย์มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด เกือบเกี่ยวประสบการณ์จริง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550, หน้า 34) สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นสหกิจศึกษา และกำลังพัฒนาหลักสูตรที่เป็นสหกิจศึกษาทุกปีการศึกษา เช่น หลักสูตรบัญชี ได้ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โดยให้นักศึกษามีสหกิจศึกษาทุกปี ใน 1 ปี เรียนภาคทฤษฎี 2 เทอม ไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริง 1 เทอม สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีโครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพให้นักศึกษาทุกคนก่อนที่จะจบการศึกษาจะต้องออกไปประกอบงานในสถานประกอบการประมาณ 4 เดือน ไม่ได้เรียกว่าฝึกงาน

พอทำสหกิจศึกษาจบมา นักศึกษาส่วนใหญ่ก็จะได้ทำงานในบริษัทเดิม (อิสราภรณ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 128, 144)

5. การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในทุกสาขาวิชา

มหาวิทยาลัยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในทุกสาขาวิชา เช่น เทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีอาหาร อุตสาหกรรมการเกษตร เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยต้องเลือกจัดการศึกษาในอุตสาหกรรมหลักที่มหาวิทยาลัยมีความได้เปรียบในด้านการผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงาน และเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ สร้างคุณค่าทั้งในอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันที่ช่วยในการยกระดับอุตสาหกรรม เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย หอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม สมาคมวิชาชีพ เป็นต้น รวมทั้งนำเทคโนโลยีมาเป็นฐานในการพัฒนาทางด้านทักษะต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อฝึกนักศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร ในสาขาวิชาชีพ เพื่อทำให้นักศึกษามีศักยภาพ สามารถทำงานในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนเชิงวิจัย เช่น การบูรณาการระหว่างการทำงานและการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาและการเรียนการสอนเชิงโครงการ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน โดยผลจากการดำเนินการจะนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพ นอกจากนั้นมีการส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจถึงการทำงานที่แท้จริง เช่น การให้นักศึกษาสามารถหางานทำได้ในระหว่างเรียน การสร้างธุรกิจด้วยตนเอง และโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งสร้างโอกาสในการเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการทุกหลักสูตร

6. การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้มีประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการ

มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนโดยเพิ่มประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการ สอดคล้องกับ กฎณพงศ์ กิรติกร (2552, หน้า 36) กล่าวว่า ความก้าวหน้าในอาชีพครุอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ไม่ใช่เพียงเส้นทางเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการจากการวิจัยเหมือนมหาวิทยาลัยวิชาการเท่านั้น ครูอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลต้องไปมีประสบการณ์จริง ในภาคการผลิตจริง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลถึงจะสามารถผลิตคนออกไปสู่ภาคการผลิตจริงได้ นอกจากนั้นการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ ต้องให้คุณค่าและยอมรับงานวิชาการที่ออกไปทำจริงกับภาคการผลิตจริง ต้องให้น้ำหนักกับการพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าของครูอาจารย์ด้วยประสบการณ์ปฏิบัติจริงนอกจากงานวิชาการที่ตีพิมพ์

7. การประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ก, หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) ที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยต้องมีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงถึงศักยภาพการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องครอบคลุมทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่อง และมีกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่เป็นลักษณะเฉพาะของสถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 94)

2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สภาพของความจำกัดทางทรัพยากร และสภาพการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรงขึ้น ทำให้มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่เหนือมหาวิทยาลัยคู่แข่งและเป็นการลดคู่แข่งชั้นลง เพราะต่างหันมาร่วมมือเพื่อทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันมากขึ้น ประกอบกับความจำกัดและการมีจุดแข็งจุดอ่อนของแต่ละมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน ทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถ

ตอบสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถแข่งขันและดำรงกิจการอยู่ได้ ดังนั้นการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยจึงถูกผลักดันให้ต้องสร้างเครือข่ายมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนของมหาวิทยาลัยที่เป็นเครือข่ายร่วมกันได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) สอดคล้องกับ พสุ เศษรินทร์ (2549, หน้า 18) กล่าวว่า การที่องค์กรจะสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลนั้น ในหลายๆ สถานการณ์ที่จำต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ดังนั้นการที่องค์กรสามารถทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในหลากหลายรูปแบบจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551 ข, หน้า 134) มีการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศเพื่อพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีศักยภาพเพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่และแข่งขันได้ในประชาคมโลก จึงได้มีมาตรการจัดตั้งศูนย์อาณานิคมศึกษาขึ้น ได้แก่ ศูนย์ออสเตรเลียศึกษา ศูนย์ยุโรปศึกษา และศูนย์ศึกษาแอฟริกา การพัฒนางานวิชาการในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษานั้น การมีความร่วมมือและการมีเครือข่ายซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอาจมีหลายสถาบันเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่ายในประเทศโดยการพัฒนาในลักษณะที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันและแลกเปลี่ยนทางวิชาการซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นจึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเครือข่ายในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติต่อไป ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการมีเครือข่ายจะทำให้เรารู้สถานะของตัวเองว่าควรจะอยู่ ณ ที่ใดเป็นสำคัญ (ไพฑูริย์ สีนารถรัตน์, 2546, หน้า 26-27) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อให้การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาที่ก้าวหน้า และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงต้องมีการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการทั้งเรื่องบุคลากร เรื่องคุณภาพการศึกษา และการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ข, หน้า 126)

แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

1. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ภาครัฐ ชุมชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาทุกระดับเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนให้ทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย และภาคอุตสาหกรรม เพื่อสร้างพลังร่วมในการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีที่เพิ่มมูลค่าในการผลิตของประเทศ สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายเพื่อเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และแสวงหาทุนวิจัยจาก

ภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน มาสนับสนุนการทำวิจัย สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มีการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ วิทยาเขตจะติดต่อกับทางโรงงานเชิญมาเฝ้าในวิทยาการ หรืออาจารย์สอน มีการส่งนักศึกษาไปฝึกงาน ที่โรงงาน (อิสรากรณ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 122) สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม และมีการแสวงหาความร่วมมือและระดมทรัพยากรทางการ บริหารจากองค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ในการพัฒนากิจการด้านการ บริหารของมหาวิทยาลัย

2. สร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา การมีเครือข่ายบัณฑิตศึกษาและเครือข่ายการวิจัย มีการส่งเสริม การแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการสอนและการวิจัย การแลกเปลี่ยนนักศึกษากับเครือข่าย และการจัด หลักสูตรสองปริญญา สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยจะต้องสร้างเครือข่าย ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ จะสร้างภูมิคุ้มกันเชิงวิชาการ และการยอมรับเกิดขึ้น โดยเร็ว เพราะฉะนั้น ประเด็นเรื่องของการสร้างเครือข่ายในประเทศและต่างประเทศเพื่อทำวิจัย ศึกษาต่อ ฝึกอบรม ดูงาน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้สนับสนุนงบประมาณดำเนิน โครงการ แลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 ภายใต้การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (University Mobility in Asia and the Pacific: UMAP) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาใน ภูมิภาค ภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือระดับรัฐบาลหรือระดับสถาบันระหว่างมหาวิทยาลัยเจ้าบ้าน และมหาวิทยาลัยเจ้าภาพ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบ ของการพัฒนาการเรียนการสอน และการวิจัยร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับสถาบัน อุดมศึกษาต่างประเทศ และเกิดการยอมรับ การถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย กับต่างประเทศ และนำไปสู่การรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาไทยในระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ก, หน้า 138)

3. มหาวิทยาลัยมีการสร้างความร่วมมือที่ดีกับศิษย์เก่าเพื่อส่งเสริมให้ศิษย์เก่าเข้ามา มีบทบาทในการพัฒนามหาวิทยาลัย ในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี (2553, หน้า 81) กล่าวว่า การพัฒนามหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืนจะต้องได้รับการสนับสนุนจาก ศิษย์เก่า ดังนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับศิษย์เก่าเพื่อส่งเสริมให้ศิษย์เก่า เข้ามามีบทบาทในการพัฒนามหาวิทยาลัย ในด้านต่าง ๆ เช่น 1) สนับสนุนบทบาทและความสัมพันธ์ ระหว่างคณะและศิษย์เก่า สร้างความเข้มแข็งให้กับสมาคมศิษย์เก่าโดยมีการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

ต่อเนื่อง มีระยะเวลาแน่นอน เช่น งานกิจกรรมประจำปี การจัดประชุม 2) ปรับปรุงระบบการจัดการข้อมูลศิษย์เก่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างศิษย์เก่า เช่น การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับศิษย์เก่า จดหมายข่าว จดหมายเวียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น 3) การสนับสนุนให้ศิษย์เก่าเข้ามามีบทบาทในการพัฒนามหาวิทยาลัย เช่น การให้ข้อมูลการทำงาน การรับสมัครงาน การให้ทุนการศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา 4) การให้ความรู้เพื่อพัฒนาศิษย์เก่าหลังสำเร็จการศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้ศิษย์เก่าสามารถเข้ามาเรียนและทบทวนความรู้ การติดตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในรูปแบบการอบรม การลงทะเบียนเรียนในชั้นเรียน หรือการเรียนออนไลน์ โดยได้รับสิทธิพิเศษเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและสวัสดิการอื่น ๆ 5) การจัดกิจกรรมศิษย์เก่าดีเด่น เพื่อสนับสนุนและให้กำลังใจผู้ผลงานและสร้างความสำเร็จในชีวิตเพื่อเป็นต้นแบบให้กับศิษย์เก่าและนักศึกษา และเป็นการประชาสัมพันธ์ศักยภาพผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอีกทางหนึ่งด้วย 6) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการประกอบธุรกิจระหว่างศิษย์เก่าในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มอาชีพและข้ามกลุ่มสาขาอาชีพ

3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทการวิจัย เพื่อพัฒนาสังคม

นโยบายการวิจัยของชาติระหว่าง พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2554 เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแผนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งต้องออกกฎหมายท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ โดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เน้นงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2554) ได้แก่ การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางวิชาการและทรัพยากรบุคคล การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสม โดยมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2552, หน้า I, II, 11) สอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2565) กำหนดแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยอาศัยการสร้างความรู้และนวัตกรรมใหม่จากกระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ รวมไปถึงการสร้างระบบความเชื่อมโยงในลักษณะพหุภาคีระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ภาคสังคมและชุมชน เพื่อพัฒนาให้เกิดนวัตกรรม

เทคโนโลยี สร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551 ข, หน้า 35-36) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือขึ้นระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคอุตสาหกรรม ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาภาครัฐร่วมเอกชนในเชิงพาณิชย์ โดยการนำองค์ความรู้จากสถาบันอุดมศึกษามาร่วมวิจัยและพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรม โดยหลักสำคัญ คือ ภาคอุตสาหกรรมจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดประเด็นปัญหา โจทย์ วิจัยให้นักวิจัยเครือข่าย ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อให้ผลผลิตตรงตามความต้องการของผู้ใช้และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีของประเทศ ซึ่งเน้นความต้องการของภาคอุตสาหกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ก, หน้า 94)

แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

1. มหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ ที่เป็นแหล่งสร้างผลงานทางวิชาการเฉพาะสาขาในมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เพื่อจัดระเบียบทางวิชาการใหม่ ในการจัดการนวัตตศึกษาและการวิจัย โดยใช้โจทย์หรือปัญหาจากภาคการผลิตมาจัดทำเป็นหลักสูตร การศึกษาและวิจัยบูรณาการที่ช่วยตอบโจทย์ปัญหา โดยมุ่งเน้นการพัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และ นวัตกรรมที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่การเป็นประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยต้องกำหนดนโยบายในการวิจัย ของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนว่า จะสร้างหรือผลิตระบบความรู้ในประเด็นใดบ้าง โดยประเด็นการวิจัย จะต้องเชื่อมโยงกับคำถามที่สังคมคาดหวังให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้ชี้ทิศทาง และมหาวิทยาลัยมีศักยภาพ ที่จะผลักดันให้เกิดโครงการวิจัยในประเด็นเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถระดมทรัพยากร จากแหล่งทุนต่าง ๆ มาใช้เพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

2. มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายนักวิจัยและงานวิจัยทั้งภายในและภายนอก ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากลและเป็นที่ ยอมรับทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิตทางการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น อย่างยิ่ง นโยบายที่สำคัญในการพัฒนาความร่วมมือ ได้แก่ สร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ดีทั้งภายใน และต่างประเทศ กับองค์กรมหาวิทยาลัย สถาบัน และสมาคมทางวิชาชีพ ภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม ชุมชน และองค์กรภาครัฐ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการสอนและการวิจัย สนับสนุน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษา กับเครือข่าย เปิดหลักสูตรนานาชาติในสาขาที่มีศักยภาพ และรับ นักศึกษาจากประเทศต่าง ๆ สร้างความร่วมมือทางวิชาการในเชิงลึกกับมหาวิทยาลัยชั้นนำ จัดหา ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาทำงานร่วมกับบุคลากรของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี, 2553, หน้า 29)

3. มหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยีการเกษตร และอุตสาหกรรม การเกษตร สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี ตลอดจนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการเกษตรของชุมชน จัดให้มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนท้องถิ่นด้วยรูปแบบและวิธีการหลากหลาย เพื่อนำมากำหนดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและการให้บริการวิชาการ บนพื้นฐานความต้องการของชุมชนและความจำเป็นของท้องถิ่น มีการสนับสนุนการวิจัยเชิงประยุกต์ที่ใช้องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยกระดับขึ้น รวมทั้งบูรณาการองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ในระดับสากล ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยต้องสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ผลงานวิจัยให้กับสังคมและชุมชนได้ใช้ประโยชน์ อาจจัดเป็นโครงการอบรมความรู้สู่ชุมชนในด้านต่าง ๆ การฝึกอบรมวิชาการ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว แก่บุคลากรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนและสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ให้ประชาชนและสถานประกอบการภายในท้องถิ่นเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้และเทคนิควิธีการสมัยใหม่แก่ชุมชน ซึ่งจะได้นำความรู้ไปพัฒนาปรับปรุงรูปแบบในการประกอบอาชีพ การจัดทำแผนสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า นโยบายของงานวิจัย ต้องสะท้อนผู้ใช้ มีผลเชิงปฏิบัติในทางประยุกต์ วิจัยแล้วก็ต้องมีผลนำไปใช้ มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นหรือร่วมมือกับอุตสาหกรรมในท้องถิ่น สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีเทคโนโลยีเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการให้บริการวิชาการ การจัดอบรม เป็นศูนย์ถ่ายทอดอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศูนย์เทคโนโลยีสุรนารีได้รับ ISO 9002 (อิสรากรณ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 199)

4. มหาวิทยาลัยมีการจัดระบบงานฟาร์มและการพัฒนาพื้นที่งานฟาร์ม ได้แก่ ฟาร์มพืช ฟาร์มสัตว์ โดยบูรณาการตามสาขาวิชาที่เปิดสอน เพื่อการพัฒนางานวิจัยที่เหมาะสมกับการดำเนินงานวิจัย และการเชื่อมโยงงานวิจัยกับการให้บริการวิชาการ ต้องพัฒนาระบบงานฟาร์มด้านต่าง ๆ ให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ศูนย์สาธิตด้านวิชาการแก่ประชาชนทั่วไปและเอื้อต่อการศึกษาด้านสาขาต่าง ๆ เช่น การจัดการให้ฟาร์มพืชผลการเกษตรที่มีอยู่ เป็นสถานที่ที่นักศึกษา ประชาชนทั่วไปเข้ามาศึกษาและเอาเป็นแบบอย่างนำไปประกอบอาชีพได้จริง สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีงานฟาร์มมหาวิทยาลัย อบรมให้เกษตรกร ได้แก่ การเลี้ยงโคนม การผลิตสัตว์ปีก ด้านพืชผักต่าง ๆ และเป็นสถานที่เยี่ยมชมของเกษตรกรทั่วประเทศ นอกจากนั้นได้นำผลงานการวิจัยมาถ่ายทอดพัฒนาเทคโนโลยีให้กับเกษตรกรและชุมชน (อิสรากรณ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 199)

5. มหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการวิจัยและการจัดสรรและดำเนินงาน โดยมีทุนการวิจัยและระเบียบการเงินวิจัย ระบบการจัดสรรเงินรายได้เพื่อการวิจัย และแสวงหาทุนการวิจัยจากภาคเอกชน มีทุนวิจัยสนับสนุนอาจารย์ เพื่อให้เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ มีคณะทำงานด้านการ

สนับสนุนและการจัดหาแหล่งทุนงานวิจัย สอดคล้องกับ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีนโยบายที่ชัดเจนต้องตั้งงบประมาณเป็น 2 เปอร์เซ็นต์ของงบรายได้ เป็นงบประมาณการวิจัยให้ผู้ที่สนใจทำงานวิจัยได้เสนอโครงการวิจัย สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มีคณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัย ซึ่งระบุว่าด้วยกองทุนวิจัยของมหาวิทยาลัย ได้กำหนดให้จัดสรรงบประมาณเงินรายได้ส่วนกลางประจำปี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของงบประมาณการรายรับเข้ากองทุนวิจัย เพื่อให้ทุกวิทยาเขตสามารถของบสนับสนุนโครงการวิจัย โดยกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เริ่มจากกองทุน 100 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2545 และสำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ได้จัดสรรงบประมาณเงินรายได้ส่วนกลางประจำปี ร้อยละ 3 ของงบประมาณการรายรับเข้ากองทุนวิจัย แบ่งประมาณกองทุนวิจัยดังกล่าว จะเน้นให้กับนักวิจัยมือใหม่และนักวิจัยสาย ข. และ สาย ค. ซึ่งเป็นสายสนับสนุนทางวิชาการ โดยจะเน้นให้มีการวิจัยสถาบันเป็นหลัก บุคลากรของวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี จึงสามารถของบประมาณสนับสนุนการวิจัยได้จากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และกองทุนวิจัยโครงการจัดตั้งวิทยาเขต (อิสรากรณ์ พลนรักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 189-191)

4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการมุ่งสู่

คุณภาพ

สภาพกระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา สถาบันควรทบทวนว่าปรัชญาหรือปณิธานยังมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันของสถาบันหรือไม่ หากเหมาะสมต้องดำเนินการให้แน่ใจว่าสมาชิกในสถาบันและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบโดยทั่วกัน หากต้องมีการปรับแก้ปรัชญาหรือปณิธานของสถาบันตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปควรเป็นการกำหนดปรัชญาหรือปณิธานร่วมกันทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลตามปรัชญาหรือปณิธานที่ได้กำหนดร่วมกัน และได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน มีการพัฒนาแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับปรัชญาหรือปณิธานและนโยบายของสภาสถาบัน พระราชบัญญัติสถาบัน จุดเน้นของสถาบัน และแผนอุดมศึกษาระยะยาว รวมทั้งหลักการและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ก, หน้า 98) สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ที่ให้ความเห็นว่า มหาวิทยาลัยต้องมีการทบทวนปรัชญาหรือปณิธานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัย และมีการปรับแก้ปรัชญาหรือปณิธานตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป รักษาเอกลักษณ์เดิมไว้ให้ได้มากที่สุดและรักษาความเป็นเฉพาะทางของแต่ละวิทยาเขตให้เป็นเลิศในสาขาตัวเอง

การจัดทำแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยจะต้องสอดคล้องกับทิศทางการปรับเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป และมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำกลยุทธ์เพื่อนำมหาวิทยาลัยไปสู่ความสำเร็จที่พึงประสงค์ ครอบคลุมทุกภารกิจของมหาวิทยาลัย อันได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อให้สถาบันดำเนินการสอดคล้องกับอัตลักษณ์หรือจุดเน้น มีคุณภาพ มีความเป็นสากล และเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ก่อนที่จะเริ่มกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนามหาวิทยาลัย จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้ทราบสถานภาพที่แท้จริงของมหาวิทยาลัย เช่น อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2565) มาตรฐานการอุดมศึกษาของไทย มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาของไทย และนโยบายรัฐบาลตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค มีความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ต่อแนวทางการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเป็นมหาวิทยาลัยที่สถาปนาใหม่จะต้องได้รับผลกระทบจากมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาในสาขาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันที่จัดการศึกษามาก่อน ในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกจะต้องวิเคราะห์สถานภาพของมหาวิทยาลัยในอุตสาหกรรมการศึกษาไทย สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2553, หน้า 42-45) ได้นำแนวคิดของ ไมเคิล อี. พอร์เตอร์ (Michael E. Porter) ในเรื่องตัวแบบพลังแห่งการแข่งขัน (Competitive Force Model) มาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของมหาวิทยาลัย พบว่า มีแรงผลักดัน 5 ประการที่มีผลกระทบกับมหาวิทยาลัย ดังนี้ 1) ผลกระทบจากมหาวิทยาลัยที่มีอยู่เดิม ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย คือ ชื่อเสียงความเชื่อถือและค่านิยมของมหาวิทยาลัยเดิมที่เป็นที่ยอมรับ มีผลกระทบต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียน นักศึกษา การได้นักศึกษาที่มีคุณภาพ และการทำงานของบัณฑิตเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน 2) ภัยคุกคามจากสิ่งทดแทน ด้านจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาใช้ทดแทนการเรียนการสอนแบบปกติ การเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนที่พัฒนามาจากการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรของสถานประกอบการและภาคอุตสาหกรรมเพื่อผลิตบุคลากรโดยตรงและรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น บริษัท โตโยต้า บริษัท ซีพีเซเว่นอีเลฟเว่น เป็นต้น คาดว่าหลักสูตรดังกล่าวจะขยายตัวมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากความเข้มข้นของการฝึกอบรม การประเมินผลที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ยอมรับในระดับสากล สิ่งทดแทนในด้านของบัณฑิต ได้แก่ การจ้างงานในบางสาขาจะลดลงเนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนการปฏิบัติงาน

ที่เป็นลักษณะงานประจำ 3) อำนาจต่อรองของผู้เลือกเรียนและใช้บัณฑิต มีผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย เนื่องจากนักศึกษาที่มีทางเลือกมากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของบัณฑิตที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ทำให้ผู้จ้างงานและสถานประกอบการมีทางเลือกมากขึ้น 4) อำนาจต่อรองของอุปทาน ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียน ได้แก่ ชื่อเสียง ความน่าเชื่อถือ และคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย การจัดการศึกษา การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการประเมินมหาวิทยาลัย มีผลต่อการยอมรับและเชื่อถือของสังคม รวมทั้งการสนับสนุนและความร่วมมือจากภายนอก การสนับสนุนและให้ความร่วมมือจากภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนจะคำนึงถึงปัจจัยและผลกระทบด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทางองค์กรนั้น ๆ จะได้รับ 5) อุปสรรคต่อการเข้ามาในอุตสาหกรรมการศึกษาไทย มหาวิทยาลัยเกิดขึ้นใหม่มีจำนวนมากขึ้น รวมทั้งการเปิดเสรีทางการค้าและการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนทำให้สถาบันการศึกษาต่างประเทศสามารถเข้ามาดำเนินกิจการได้มากขึ้น นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีกแปดแห่งที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่คล้ายกันหรือเหมือนกันในหลายหลักสูตร ถ้าไม่มีการประสานเครือข่ายพันธมิตรร่วมกันก็อาจจะกลายเป็นคู่แข่งกันเอง การขยายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการศึกษาในอนาคต อาจส่งผลกระทบต่อหานักเรียนนักศึกษาเนื่องจากความคล้ายกันในเชิงของปรัชญาการศึกษา ด้านการเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ

4.1 การปรับโครงสร้างองค์กรให้เอื้อต่อการปฏิบัติการกิจ

การปรับโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยให้ทันการเปลี่ยนแปลง ต้องมีความคล่องตัว มีความกะทัดรัด จัดให้มีการยืดหยุ่น มีโครงสร้างที่ชัดเจน ไม่มีหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน เป็นประเด็นที่มีระดับความเป็นไปได้มาก สอดคล้องกับ พสุ เดชะรินทร์ (2549, หน้า 15) กล่าวว่า การจัดโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่สำคัญขององค์กรจะต้องปรับให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าองค์กรเองมีรูปแบบ โครงสร้าง และกระบวนการในการทำงานที่สนับสนุนต่อยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่สำคัญขาดความสอดคล้องและเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์แล้ว ยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ก็ยากที่จะบังเกิดผลสัมฤทธิ์ สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, หน้า 92-93) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารและการจัดการของสถาบันให้มีประสิทธิภาพภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลานั้น ได้แก่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้าง การบริหารและการจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม มีเสรีภาพในการดำเนินงานเพื่อความคล่องตัวและยืดหยุ่น ได้ขยับเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็นและโอนย้ายบุคลากรไปยังหน่วยงานอื่นที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพได้ดีกว่า

แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

1. การปรับปรุงโครงสร้างและกลุ่มภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน

มหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงโครงสร้างและกลุ่มภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน

สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีการปรับโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยให้ทันการเปลี่ยนแปลง มีความคล่องตัว มีความกะทัดรัด จัดให้มีการยืดหยุ่น มีโครงสร้างที่ชัดเจน ไม่มีหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน สอดคล้องกับ ปัทมพงศ์ (2546, หน้า 3) กล่าวว่า คุณูปการที่สำคัญของการมุ่งสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ ประกอบไปด้วย การออกแบบองค์กร กระบวนการทำงาน โครงสร้างองค์กรที่ปรับตัวได้ง่ายและมีความยืดหยุ่นที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของลูกค้านะและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีลำดับชั้นการปกครองน้อย หรือให้อำนาจการบริหารแก่ทีมงานต่างๆ ให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย ชินโคตร (2549, หน้า 205-206) กล่าวว่า ปัจจุบันโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะจำแนกชัดแจ้ง การพัฒนาสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศจะต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบเสียใหม่โดยพยายามที่จะปรับแต่งโครงสร้างบางส่วนหรือการปรับเปลี่ยนระบบกระบวนการทำงานใหม่ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและผู้ให้บริการมากขึ้น โครงสร้างองค์กรต้องแปรเปลี่ยนจากองค์กรแบบสูง ซึ่งเป็นการบริหารแบบสั่งการจากบนลงล่าง สู่องค์กรแบบแนวราบ เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมกระจายอำนาจ มีการกระจายหน้าที่ของงานสำคัญให้แต่ละสายงาน รวมศูนย์ไว้ในส่วนกลางหรือสำนักงานใหญ่ ให้น้อยที่สุด สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เน้นองค์กรบริหารที่เป็นแนวราบ เน้นองค์กรที่มีขนาดกะทัดรัด ใช้หลักรวมบริการประสานภารกิจ และการถ่ายโอนงานให้ภาคเอกชน สามารถบริหารจัดการโดยใช้คนน้อยแต่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งใช้ทรัพยากรและความชำนาญร่วมกัน โดยเองภารกิจของมหาวิทยาลัยเป็นที่ตั้ง มีการบริหารบริการแบบรวมศูนย์ ใช้ทรัพยากรร่วมกัน

2. การลดขั้นตอน เพิ่มความคล่องตัวและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

มหาวิทยาลัยมีการลดขั้นตอน เพิ่มความคล่องตัวและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ สอดคล้องกับ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัทพลังงานชั้นนำของประเทศไทยได้ตั้งวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ โดยใช้องค์ประกอบในการขับเคลื่อนที่สำคัญ 2 ประการ คือ การพัฒนาเรื่องของคนและเทคโนโลยี ในการพัฒนาบุคลากร ปตท. มีนโยบายที่จะได้กำหนดเป้าหมายที่จะกระชับขนาดขององค์กรให้มีความคล่องแคล่วขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การกระชับขนาดขององค์กรมิได้หมายถึงการปลดบุคลากร แต่เป็นการตัดขั้นตอนการทำงานบางอย่างที่ต้องใช้คน โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทดแทน ส่วนคนที่เหลือจะถูกจัดสรรลงไปในด้านที่มีความจำเป็น (ปัทมพงศ์, 2546, หน้า 1) สอดคล้องกับงานวิจัย สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2545, หน้า 174) ได้กล่าวถึงรูปแบบโครงสร้างการบริหารที่ปรับเปลี่ยนใหม่ควรกำหนดรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน

สอดคล้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ควรลดขั้นตอนการตัดสินใจเพื่อให้การบริหารงานมีความรวดเร็วแต่มีความสามารถควบคุมให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยแต่ละระดับได้

3. การปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานและการให้บริการ สอดคล้องกับมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ค่านิยมไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และพันธกิจที่กำหนดไว้ โดยมีสภาสถาบันทำหน้าที่กำกับนโยบายการดำเนินการตามแผน การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณและทรัพย์สิน การบริหารสวัสดิการที่จัดให้กับนักศึกษาและบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่กำหนดไว้ มีการเผยแพร่ผลการกำกับดำเนินงานของสภาสถาบันและการบริหารจัดการของผู้บริหารทุกระดับสู่ประชาคมภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ที่ประกอบด้วย หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2) สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า สภามหาวิทยาลัยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการในการกำหนดให้ความเห็นชอบทิศทาง ยุทธศาสตร์ และนโยบายของมหาวิทยาลัย มีการติดตามผลการนำยุทธศาสตร์และนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม มีระบบตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพขององค์กรและผู้บริหารมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2552, หน้า 7, 31-32) กล่าวถึงแนวทางการทำงานของสภามหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรในด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ สภามหาวิทยาลัยต้องติดตามประเมินประสิทธิผลของการทำงานของสภาฯ เอง และผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในภาพรวมอย่างใกล้ชิด โดยประเมินเปรียบเทียบกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนยุทธศาสตร์ นอกจากนั้น สภามหาวิทยาลัยต้องประเมินประสิทธิผลของสภาฯ อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งประเมินผลงานของทั้งมหาวิทยาลัยว่าบรรลุเป้าหมายระยะยาวและระยะสั้นที่กำหนดไว้หรือไม่ และนำผลการประเมินทั้ง 2 แบบ มาใช้ปรับปรุงโครงสร้างและกระบวนการทำงานของสภามหาวิทยาลัย

4. การสร้างความแข็งแกร่งและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร

มหาวิทยาลัยมีการสร้างความแข็งแกร่งและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร สถาบันควรมีการพัฒนาาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจที่สอดคล้องกับนโยบายและการวางแผนระดับสถาบัน เพื่อให้เป็นระบบที่สมบูรณ์สามารถเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เป็นระบบที่ใช้งานได้ทั้งเพื่อการบริหาร การวางแผน และการตัดสินใจของ

ผู้บริหารทุกระดับ เพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจทุกด้านของบุคลากร เพื่อการติดตาม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงาน ตลอดจนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 ข, หน้า 87) สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีการวางแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ

5. การปรับรูปแบบการบริหารและระเบียบในการบริหารงานในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมีการปรับรูปแบบการบริหารและระเบียบในการบริหารงานในมหาวิทยาลัยที่เอื้อให้เกิดจิตสำนึกองค์กร และเกิดการแข่งขันในการทำงาน มีการบริหารจัดการที่สร้างเสริมธรรมาภิบาล สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีความโปร่งใสในการบริหารงานและมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักในการตัดสินใจ มีระบบการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการใช้ความรู้ความสามารถเต็มศักยภาพเพื่อร่วมกันพัฒนามหาวิทยาลัย ปีณฑพ ตั้งศรีวงศ์ (2546, หน้า 7) กล่าวว่า การมอบหมายงานให้บุคลากร ควรให้บุคลากรในทุกตำแหน่งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ต่าง ๆ อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพราะบุคลากรรู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย ชินโคตร (2549, หน้า 211) กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยดำเนินงานโดยยึดหมู่คณะเป็นหลัก อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดกระบวนการตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้นำจะไม่ตัดสินใจเองโดยพลการ จะเป็นผู้ประสานทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการตัดสินใจ จะช่วยเสริมสร้างให้สมาชิกมีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีวินัย มีกำลังใจในการทำงาน

การบริหารจัดการต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากภายในและภายนอกองค์กรและต้องมีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ รูปแบบการบริหารจัดการต้องนำแนวคิดการจัดการสมัยใหม่แบบบูรณาการใช้บริหารอุดมศึกษา มีการวิเคราะห์ถึงความต้องการสาขาวิชาของตลาดแรงงาน จัดระบบการเงินในรูปแบบกองทุนพัฒนา การบริหารจัดการต้องสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการกำหนดวิสัยทัศน์ มีแผนระยะยาว และมีระบบการติดตาม ประเมินผล ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน แผนงานของมหาวิทยาลัยควรจะมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีการทำยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยและแนวนโยบายการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยมีการตรวจสอบการดำเนินการของวิทยาเขตให้สอดคล้องกับนโยบายและปรัชญาของมหาวิทยาลัย การดำเนินการของวิทยาเขตสามารถตอบสนอง

ต่อความต้องการของท้องถิ่นและสังคม (อิสรากรณธ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 238-239, 540) สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีการทบทวนปรัชญาหรือปณิธานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัย และมีการปรับแก้ปรัชญาหรือปณิธานตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปและมีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย

4.2 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

การที่ยุทธศาสตร์จะได้รับการขับเคลื่อนได้นั้นจะต้องอาศัยบุคลากรเป็นสำคัญ ปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นในองค์กรทั่วไปคือบุคลากรขาดความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะที่ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ดังนั้นการที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ได้รับการขับเคลื่อนและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดีจากบุคลากรในองค์กรจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ขององค์กร นอกเหนือจากสมรรถนะของบุคลากรที่จะต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์แล้ว วัฒนธรรมและค่านิยมในการทำงานของบุคลากรในองค์กรก็ควรจะเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ขององค์กรด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถมั่นใจได้ว่าแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบุคลากรต่าง ๆ ในองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ขององค์กร เพื่อให้บุคลากรทุกระดับในองค์กรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ ระบบในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในทุกระดับควรจะเป็นระบบที่ผลักดันและสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าบุคลากรขาดความรู้สึกร่วมมีส่วนร่วม หรือรับผิดชอบต่อยุทธศาสตร์แล้วผู้บริหารระดับสูงคงไม่สามารถที่จะผลักดันให้ยุทธศาสตร์สัมฤทธิ์ผลได้ ซึ่งการที่จะทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อยุทธศาสตร์นั้นควรจะต้องผูกกระบบในการประเมินผลในทุกระดับขององค์กรให้เข้ากับยุทธศาสตร์ จะต้องมีการออกแบบระบบการจูงใจและผลตอบแทนที่เกื้อหนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ (พสุ เดชะรินทร์, 2549, หน้า 15-16) สอดคล้องกับ ไบเทินดิก (Buytendijk, 2006) กล่าวว่า การพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ ประกอบด้วย คุณลักษณะที่สำคัญ คือ 1) มีการตั้งเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่และดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง 2) มีการร่วมมือกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียภายในและภายนอกองค์กร 3) มีการกำหนดกลยุทธ์และวางแนวทางที่ทำให้พนักงานขององค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรเพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร สอดคล้องกับ ปัทมพงศ์ ตั้งศรีวงศ์ (2546, หน้า 4,7) กล่าวว่า สิ่งที่มีค่าที่สุดขององค์กรคือทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถ ทรัพยากรอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุน ที่ดิน แรงงาน ก็ไม่สามารถเทียบคุณค่ากับทรัพยากรมนุษย์ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ความสามารถได้ องค์กรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเพราะทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีความเก่งนั้นจะสามารถนำมาซึ่งการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรได้นอกจากการคัดเลือกบุคคล

ให้เหมาะสมกับงานแล้ว องค์กรต้องพยายามรักษาทรัพยากรที่มีค่าไว้โดยการสร้างแรงจูงใจหรือผลประโยชน์ให้แก่บุคลากร ให้บุคลากรทำงานอย่างเต็มความสามารถเท่าที่จะสามารถทำได้ การที่บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและมีโอกาสที่จะก้าวหน้าในงานของตนได้ จะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานของตน ผลงานจะออกมาเป็นที่น่าพอใจและมีการปรับปรุงคุณภาพของงานอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ต้องมีแผนการบริหารและการพัฒนาอาจารย์ทั้งด้านวิชาการ เทคนิคการสอน และการวัดผล และมีแผนการบริหารและพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน

แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลอัตรากำลังของอาจารย์และบุคลากร

มหาวิทยาลัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลอัตรากำลังของอาจารย์และบุคลากรในปัจจุบัน รวมทั้งที่คาดการณ์ในอนาคต เพื่อใช้ในการวางแผนความต้องการด้านบุคลากรของสถาบัน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550, หน้า 104) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลอัตรากำลังของอาจารย์และบุคลากรในปัจจุบัน รวมทั้งที่คาดการณ์ในอนาคต อย่างน้อย 5 ปีข้างหน้า เพื่อใช้ในการวางแผนความต้องการด้านบุคลากรของสถาบัน กำหนดอัตรากำลังที่ต้องการเพื่อการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์

2. การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร

มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการเพิ่มตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ควบคู่ไปกับการเสนอขอผลงานในสายสนับสนุนวิชาการให้มากขึ้น มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ทั้งสายอาจารย์และสายสนับสนุนวิชาการ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการเข้าสู่การแข่งขันกับองค์กรภายนอก สอดคล้องกับ ผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนให้ไปทำตามแผนและเส้นทางเดินของตำแหน่งงานที่กำหนด รวมทั้งติดตามตรวจสอบเป็นรายบุคคล เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยต้องจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรในแต่ละสายงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดเส้นทางเดินของตำแหน่งงาน (Career Path) ของบุคลากรทุกกลุ่ม สอดคล้องกับ พสุ เดชะรินทร์ (2549, หน้า 15-16) กล่าวว่า การที่ยุทธศาสตร์จะได้รับการขับเคลื่อนได้นั้นจะต้องอาศัยบุคลากรเป็นสำคัญ ปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นในองค์กรทั่วไปคือบุคลากรขาดความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะที่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ดังนั้นการที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ได้รับการขับเคลื่อนและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดีจากบุคลากรในองค์กรจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ขององค์กร

สอดคล้องกับ ปิณฑพ ตั้งศรีวงศ์ (2546, หน้า 7) กล่าวว่า การที่บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและมีโอกาสที่จะก้าวหน้าในงานของตนได้ จะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานของตน ผลงานจะออกมาเป็นที่น่าสนใจและมีการปรับปรุงคุณภาพของงานอย่างสม่ำเสมอ สถาบัน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550, หน้า 104) กล่าวว่า มหาวิทยาลัย ต้องมีแผนการบริหาร และการพัฒนาอาจารย์ทั้งด้านวิชาการ เทคนิคการสอน และการวัดผล และมีแผนการบริหาร และพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน

3. การสรรหา คัดเลือกบุคลากร

มหาวิทยาลัยมีการสรรหา คัดเลือกบุคลากรอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ได้อาจารย์หรือบุคลากร ได้ทราบภายใต้เวลาที่กำหนดและเป็นไปตามกรอบอัตราค่าจ้างที่สถาบันวางแผนไว้ การสรรหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยต้องกำหนดสมรรถนะไว้ล่วงหน้า เพื่อการวัดผลและประเมินผลงานอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550, หน้า 104-105, 107) กล่าวว่า มหาวิทยาลัย ต้องมีการสรรหา คัดเลือกบุคลากรอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ได้อาจารย์หรือบุคลากร ได้ทราบภายใต้เวลาที่กำหนด และเป็นไปตามกรอบอัตราค่าจ้างที่สถาบันวางแผนไว้ มีการวิเคราะห์งาน โดยกำหนดให้มีคำอธิบายลักษณะงาน การระบุคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง รวมทั้งความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีการสรรหา คัดเลือกอาจารย์ที่มีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน คือ รับอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ยกเว้นสาขาที่หายากหรือไม่ และกำหนดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะงาน การคัดเลือกมีการพัฒนากระบวนการที่เคร่งครัดมาเป็นลำดับ ระเบียบแรกใช้ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีชื่อเสียงมาจากภายนอก สำหรับอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อยหรือยังไม่มีประสบการณ์สอน ต้องสอบสอนให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณา ปัจจุบันพัฒนาให้มีความคล่องตัวขึ้น โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน และให้นำเสนอผลงานทางวิชาการ (อิสราภรณ์ พลนารักษ์ และคณะ, 2547, หน้า 132)

4. การสร้างสวัสดิการที่ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร

มหาวิทยาลัยมีการสร้างสวัสดิการที่ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร สอดคล้องกับ ปิณฑพ ตั้งศรีวงศ์ (2546, หน้า 7) กล่าวว่า นอกจากการคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานแล้ว องค์กรต้องพยายามรักษาทรัพยากรที่มีค่าเหล่านี้ไว้โดยการสร้างแรงจูงใจหรือผลประโยชน์ให้แก่บุคลากร ให้บุคลากรทำงานอย่างเต็มความสามารถเท่าที่จะสามารถทำได้ หากบุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจในงานที่ทำแล้ว จะสามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามกลยุทธ์หรือเป้าหมายที่วางไว้ได้ ในทางกลับกันหากบุคลากรทำงานด้วยความเฉื่อยชาแล้ว องค์กรจะประสบกับ

ความล้มเหลว การที่บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและมีโอกาสที่จะก้าวหน้าในงานของตนได้ จะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานของตน ผลงานจะออกมาเป็นที่น่าพอใจและมีการปรับปรุงคุณภาพของงานอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ พสุ เดชะรินทร์ (2549, หน้า 16) กล่าวว่า การที่จะทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อยุทธศาสตร์นั้น ควรจะต้องผูกกระบบในการประเมินผลในทุกระดับขององค์การให้เข้ากับยุทธศาสตร์ จะต้องมีการออกแบบระบบการจูงใจและผลตอบแทนที่เกื้อหนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับ ผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยต้องมีระบบและกลไกในการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคง

4.3 การบริหารงบประมาณและการหารายได้

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีระบบในการจัดหาและจัดสรรเงินอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถาบันซึ่งเป็นแผนจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่สามารถผลักดันแผนกลยุทธ์ของสถาบันให้สามารถดำเนินการได้ มีแนวทางจัดหาทรัพยากรทางการเงิน หลักเกณฑ์การจัดสรร และการวางแผนการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีงบประมาณประจำปีที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการในแต่ละพันธกิจและการพัฒนาสถาบันและบุคลากร มีการนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย และวิเคราะห์สถานะทางการเงินและความมั่นคงของสถาบันอย่างต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์รายได้ ค่าใช้จ่ายของการดำเนินงาน ทั้งจากงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้อื่น ๆ ที่สถาบันได้รับ มีการจัดสรรงบประมาณและการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างเป็นระบบครบทุกพันธกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 ก, หน้า 92) การจัดทำนโยบายและแผนการพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น จะต้องยึดมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2551 ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่น กลุ่มจังหวัด และจังหวัด แขนงผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาลไปพร้อมกับคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาลไว้ 2 มิติ คือ ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์และความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้ ความเสี่ยงด้านแนวทางการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกัน ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์ทางการเมือง ความเสี่ยงด้านการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง ความเสี่ยงจากการที่การวางแผนและวิเคราะห์แผนงาน/โครงการไม่สอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล 8 ประการต่อไปนี้ หลักการรับผิดชอบต่อสาธารณะ หลักการมีส่วนร่วมของสาธารณะ หลักการสนองตอบรับแผนงาน/โครงการที่มีธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า (สำนักงานประมาณและศูนย์บริการวิชาการ, 2553, หน้า 5, 9-10, 13-15)

มหาวิทยาลัยที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีความสามารถในการบริหารเงินรายได้และสินทรัพย์ ฟังฟังงบประมาณภาครัฐในระดับที่เหมาะสมกับสถานการณ์โดยคำนึงถึงต้นทุน ค่าใช้จ่าย และการหารายได้ รวมทั้งการเตรียมพร้อมที่จะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับด้วยหลักการความคิดบนพื้นฐานว่ามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรของรัฐ เป็นที่ฟังฟังของสังคมของชาติ จะต้องสร้างความเชื่อมั่นด้วยการบริหารภายในโดยเฉพาะด้านการเงิน ให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประเด็นหลักในการบริหารการเงิน ได้แก่ การวางแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนามหาวิทยาลัย การสร้างรายได้และการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินและสามารถตรวจสอบได้ การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การรักษาเสถียรภาพทางการเงินของมหาวิทยาลัยได้อย่างมั่นคง การดำเนินการเพื่อสร้างเสถียรภาพการเงินที่ดี หรือความปลอดภัยด้านการบริหารการเงินให้กับมหาวิทยาลัยให้มีอนาคตที่มั่นคง เสถียรภาพการเงินที่ดีประกอบด้วย ความสอดคล้องในการจัดสรรงบประมาณกับกลยุทธ์และพันธกิจ มีทุนสำรองเพียงพอเพื่อการพัฒนาที่ถูกต้องทาง เพิ่มความสามารถในการสร้างรายได้ ลดต้นทุนการดำเนินงานอย่างสมเหตุสมผล การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม การจัดการทรัพย์สินหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการลงทุนที่รอบคอบเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2553, หน้า 77)

แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

1. มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาระบบบริหารการเงิน การคลัง และพัสดุที่เอื้อต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย และมีความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการเบิกจ่ายงบประมาณ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในระบบการจัดซื้อจัดจ้างและลดขั้นตอนการเบิกจ่ายเพื่อให้ระบบบริหารทางการเงิน การคลังมีความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ดำเนินการปรับปรุงระบบบัญชี การเงินและพัสดุอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบ และระบบที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเป็นรูปแบบที่เน้นให้บริหารจัดการและมีอิสระภายใต้ตนเอง มีการปฏิรูประบบการจัดการภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้การจัดการงบประมาณเป็นเครื่องมือ และควรได้รับการสนับสนุนในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปและการจัดสรรงบประมาณควรเน้นแบบมุ่งเน้นผลงาน และมีการจัดทำแผนแม่บทรองรับด้านวิชาการ และกายภาพ ได้แก่ สิ่งก่อสร้างการลงทุน และการสนับสนุนวิชาการ เพื่อการจัดการเรียนการสอนนั้น มีความสำคัญ เพราะจะสะท้อนถึงด้านการลงทุนต่าง ๆ เชื่อมโยงกับแผนการเงินและดำเนินการอย่างชัดเจน มีเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาในเชิงรุก สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกในการจัดสรร การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำระบบทางการเงิน โดยเริ่มจากการจัดทำแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัย

เพื่อต้องการทราบว่ามหาวิทยาลัยมีทิศทางการพัฒนาไปในทิศทางใด มีการจัดทำแผนงบประมาณ แผนการจัดหาเงินจากแหล่งเงินต่าง ๆ และแผนการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกัน มีความโปร่งใสในการบริหารทรัพย์สิน

2. งบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ได้จากค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องแสวงหารูปแบบการสร้างรายได้ของตนเองตามแนวทางแผนพัฒนาวิทยาเขต เช่น งานฟาร์ม เกษตร การพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ จากแปลงสาธิต หรือการมีคุณภาพการจัดการศึกษา สามารถเก็บค่าหน่วยกิตมากขึ้น หรือการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับ ผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า การบริหารทรัพย์สิน ต้องมีวิธีการจัดการการเงินทรัพย์สินที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ มีการใช้ประโยชน์หรือสร้างทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น เพราะถ้าในอนาคตเงินงบประมาณแผ่นดินก็คงไม่เพิ่มมากนัก ต้องเพิ่มการจัดการจากรายได้งบประมาณจากที่ดิน อาคารที่มีอยู่ หรือแม้แต่ทรัพย์สินทางปัญญา อาจารย์จะช่วยกันทำวิจัย จดสิทธิบัตรให้เพิ่มมากขึ้น หรือจะลงทุนร่วมกับภาคธุรกิจ ในภาคตะวันออก สอดคล้องกับ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร กล่าวว่า งบประมาณรายได้หลัก เป็นค่าธรรมเนียมและค่าลงทะเบียนของนักศึกษา ส่วนรายได้ อีกทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้เข้าวิทยาเขตได้เป็นอย่างดี คือ งานเกษตรและงานฟาร์มต่าง ๆ เนื่องจากวิทยาเขตเน้นเปิดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่น จึงได้มีบทบาทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานเกษตรและงานฟาร์มของวิทยาเขต ให้สามารถใช้ประกอบการเรียนและฝึกปฏิบัติสำหรับนักศึกษา และเป็นตัวอย่างการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดรายได้กับวิทยาเขต จึงทำให้วิทยาเขตมีศักยภาพในการสร้างรายได้เลี้ยงตัวเอง แต่ต้องส่งไปให้มหาวิทยาลัยส่วนกลางก่อน แล้วจึงยื่นคำขอใช้ เพื่อจัดสรรตามข้อตกลงระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย สามารถสรุปข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในรูปแบบวิทยาเขตนั้น การดำเนินงาน วิทยาเขตแต่ละแห่งมีพัฒนาการแตกต่างกันและมีทิศทางดำเนินการพัฒนาที่แตกต่างกันในรายละเอียด ในลักษณะความซ้ำซ้อนการจัดการศึกษา หรือความแตกต่างที่ไม่อาจจะใช้ทรัพยากรร่วมกัน ควรมี แผนแม่บทด้านอุดมศึกษาแห่งชาติ กรณีสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบวิทยาเขต เพื่อให้ทิศทางการดำเนินงานพัฒนาด้านการวางแผนระดับชาติของอุดมศึกษาในรูปแบบวิทยาเขตมีความชัดเจน

1.2 การบริหารมหาวิทยาลัยที่มีหลายวิทยาเขต จะต้องจัดทำนโยบายให้ชัดเจนที่จะให้ ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมทั้งการบริหาร การจัดการมากขึ้น มีการประสานงานกันทั่วถึง

โดยเน้นตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของวิทยาเขตนั้น ๆ ที่จะพยายามตอบสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นให้การสนับสนุนเงินกองทุนและทรัพยากรต่าง ๆ ในการที่จะพัฒนาสถาบันการศึกษา

1.3 ผู้บริหารระดับสูงในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ควรตรวจสอบดูความเหมาะสมและมีการยอมรับในเชิงนโยบาย เพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศ และพัฒนาแนวทางการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้าให้เหมาะสมกับแต่ละวิทยาเขต

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 การนำแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้าไปใช้ ควรมีการปรับทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยในลักษณะของเครือข่ายการบริหารแนวราบที่กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยออกเป็นด้านต่าง ๆ ในรูปของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ ซึ่งจะเป็นคณะกรรมการในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ อธิการบดีจะบริหารมหาวิทยาลัยผ่านเครือข่ายของผู้บริหารยุทธศาสตร์ แทนการบริหารงานผ่านรองอธิการบดี กระบวนการบริหารในลักษณะเครือข่าย จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหารทั้งมหาวิทยาลัย

2.2 มหาวิทยาลัยจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อดำเนินการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ อาจทำเป็นโครงการวิจัยกันอย่างจริงจัง เพื่อเตรียมเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในทศวรรษหน้า

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลแต่ละแห่งเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น

3.2 การศึกษารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เน้นการผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีการบริหารจัดการที่มีความเป็นเลิศ เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกให้มีความเป็นเลิศ และมีความเป็นสากลมากขึ้น

3.3 เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงอนาคต เป็นการมองแนวโน้มว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า แต่ละประเด็นควรจะเป็นอย่างไร แต่เรื่องของอนาคตย่อมมีความไม่แน่นอนอยู่เสมอ เพราะบริบทต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกที่ได้้นำแนวคิดจากผลการวิจัย

ครั้งนี้ไปปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยในรูปแบบของแผนงาน งาน/ โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลและประเมินผลต่อไปว่า มหาวิทยาลัยสามารถใช้แนวทางการพัฒนาการบริหารตามข้อค้นพบในงานวิจัยนี้น่าอย่างน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง และควรมีวิธีการแก้ปัญหายังไร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University